

1

a) Kostnaden för inköpta varor har ökat medan personalkostnadernas andel har minskat. Man lägger ut allt mer på underleverantörer och köper in mer av system än komponenter. Förr gjorde man "huvudkomponenter" samt satte samman delsystemen inom det egna företaget. Nu är i många fall hela tillverkningen, ibland även utvecklingen "outsourcad", dvs utlagd på andra företag. Samtidigt fokuserar man på vad man definierat (allt smalare) som sin kärnverksamhet och gör bara det man är bäst medan andra får göra resten.

b) I princip försöker man att göra indirekta kostnader direkta genom att analysera den verksamhet som svarar för de indirekta kostnaderna, dela upp denna på olika aktiviteter (t ex aktiviteter att utföra kundorder, införa nyheter/nya produkter, hålla stort sortiment, belägga maskinparken med tillverkning etc), identifiera vad som ökar/driver kostnaderna för dessa aktiviteter (s k kostnadsdrivare, typ antal tillverkningsorder, antal nyheter eller nya produkter, antal artiklar, antal produktionstimmar eller volym i st), beräkna kostnaden per enhet av aktiviteterna (analogt t ex kostnad per tillverkningsorder, per nyhet, per artikel eller variant, per produktionstimma). Detta ger den nya kalkylen, t ex bestående av dM + dL + kostnader för kundorder + för nyheter + för sortiment + för "volym". Om en produkt t ex tillverkas i 7 tillverkningsorder à 1300 kr per år belastas således denna produkt totalt med 7×1300 kr för tillverkningsorder per år. Per styck fås $7 \times 1300 / \text{antal tillverkade per år}$.

c) Fondemission är en ren bokföringstransaktion. Ackumulerade, beskattade vinster (= fria fonder = dispositionsfond = fria reserver), (reservfond), överkursfond eller uppskrivningsfond (bildad t ex genom uppskrivning av bokföringsvärdet för fastigheter med samma belopp på balansräkningens vänstersida/tillgångssida) ombildas till aktiekapital. En finansjär bedömer det t ex betydligt mera positivt med stort bundet eget kapital än fritt, utdelningsbart sådant. Inget kapital tillförs, varför eget kapital ej ändras. Varken soliditet eller likviditet påverkas således.

Nyemission: Aktieägarna eller andra "finansiärer" betalar i utbyte mot nyemitterade aktier in "nytt" kapital till "kassa och bank" vilket ökar (omsättnings)tillgångarna, dels motsvarande de nya aktiernas nominella värde (ökar aktiekapitalet), dels genom överkurs (ökar överkursfonden). Eget kapital ökar, soliditet och likviditet ökar.

d) Se FEK100 samt PowerPoint-bilder.

2

a) Se bok

b)

Penetration: En ny produkt prissätts lågt vid introduktionen för att snabbt uppnå en stor penetration, marknadsandel och stark marknadsposition

Skimming/Skumning: En ny produkt ges i initialskedet ett högt pris för att ge hög lönsamhet genom hög vinstmarginal om ett tillräckligt antal kunder som är beredda att betala för nyheten kan förväntas finnas

c) Se bok

d) Hävstångsformeln: $R_E = R_T + (R_T - R_S)SK_j/E_kj$

Antag t ex en soliditet på 1 %, vilket ger en skuldsättningsgrad eller ”hävstång” på 99. Så länge som R_T överstiger R_S blir R_E mycket hög. När det är tvärtom förbrukas det lilla egna kapitalet mycket snabbt för att täcka förluster. Härfter går företaget i konkurs, om ej nytt eget kapital omedelbart tillskjuts. I en högkonjunktur kan man operera med hög riskexponering (låg soliditet) för att snabbt bygga upp ett eget kapital. När lågkonjturen nalkas kan dock sagan snabbt vara slut.

3

a) (12 poäng)

Normalpålägg söks [Belopp i kkr]

Räkna om till 100 % sysselsättningsgrad!

	Sysselsättningsgrad	
	120%	100 %
Dir mtrl	800	667
Fasta MO	66.7	66.7
Dir lön	480	400
Rörl TO	240	200
Fasta TO	300	300
Tillv kostn		1633.7
Fasta AO	220	220
Fasta FO	132	132

Pålägg:

Fasta MO:	$66.7/667$	=	10 %
Rörl TO:	$200/400$	=	50 %
Fasta TO:	$300/400$	=	75 %
Fasta AO:	$220/1633.7$	=	13.5 %
Fasta FO:	$132/1633.7$	=	8.1 %

b) (4 poäng)

TK och självkostnad om dir mtrl = 500 kr och dir lön = 100 kr

[Belopp i kr]

dM	givet	500
Fasta MO	$10\%*500$	50
dL	givet	100
Rörl TO	$50\%*100$	50
Fasta TO	$75\%*100$	<u>75</u>
TK		775
Fasta AO	$13.5\%*775$	104.63
Fasta FO	$8.1\%*775$	<u>62.78</u>
<u>SjK</u>		<u>942.41</u>

c) (4 poäng)

I undantagsfall kan man använda sig i en minimikalkyl, under just de omständigheter som anges i uppgiften. Man tar då enbart hänsyn till de rörliga kostnader som uppstår som direkt följd av denna order:

SjK enl minimikalkyl = $500+100+50 = 650$ kr

Det finns många invändningar som kan göras mot användning av minimikalkyl. Se avsnittet i FEk100 om beslutsregler vid ledig kapacitet i samband med bidragskalkyl.

4. (20 poäng)

Två alternativ skall jämföras t ex med hjälp av nuvärdesmetoden.

Alternativ 1: Nyinvestering

$G = 3.5$ Mkr vid tidpunkten 0

$a = 0.8$ Mkr /år

$n = 7$ år

$R = 18\% * G = 630$ kkr

Avskr $20\% * G$ /år i 5 år

$S = 28\%$

$r = 14\%$ före skatt = $(1-S)*r$ efter skatt = $10.08\% \Rightarrow r$ efter skatt = 10%

Kapitalvärde:

$$-G + (1-S)*a*C(7 \text{ år}; 10\%) + (1-S)*R*B(7 \text{ år}; 10\%) + 0.20*S*G*C(5 \text{ år}; 10\%) =$$

$$= -3500 + 0.72*800*4.8684 + 0.72*630*0.5132 + 0.20*0.28*3500*3.8897 =$$

$$= -3500 + 2804 + 233 + 762 = +299$$

Alternativ 2: Behålla och uppdatera gammal utrustning

$G = 300$ kkr vid tidpkt 0 + 200 kkr efter 1 år

$n = 3$ år

$$\text{Kapitalvärde: } -(1-S)*300 - (1-S)*200*B(1 \text{ år}; 10\%) = -0.72*300 - 0.72*200*0.9091 =$$

$$= -216 - 131 = -347 \text{ kkr}$$

Svar: Alternativ 1 är mest lönsamt. Alternativ 2 kan vara ett sätt att kunna fortsätta driften i ytterligare 3 år, men ändå förbättra ergonomi och miljö. Det kanske finns bättre lösningar om tre år alternativt nedläggning då om så är aktuellt.